

Fiskální zřízení ČR

Rozpočtové právo

Ivana Pařízková

**Vítejte v řečišti
veřejných peněz!**

POJEM FISKÁLNÍ

- **POJEM FISKÁLNÍ** pochází z *lat. fiscus*,
- původně košík, později **státní pokladna**, a vyjadřuje spojitost s daněmi.

DANĚ

- **Daně** původně sloužily k pokrytí potřeb panovnického dvora a armády, později i pro financování veřejně prospěšných staveb (silnice, průplavy, železnice, školy atd.) **a pro financování veřejných statků** (bezpečnost a policie, zdravotnictví, školství, ochrana prostředí a další).

Fiskální politika státu

- **Fiskální politika** je součástí hospodářské politiky státu, která se snaží ovlivnit vývoj ekonomiky změnami výše a struktury veřejných výdajů a daní. Na rozdíl od monetární politiky, která pečuje o stabilitu měny, je fiskální politika nástrojem aktivního zasahování státu do hospodářství.

Pomocí fiskální politiky může veřejná správa ovlivnit:

- rozdělení příjmů (přerozdělování)
- agregátní poptávku
- úroveň ekonomické aktivity
- a v důsledku toho i zaměstnanost
- způsob využívání zdrojů (například ekologické a energetické daně).

Typy fiskální politiky

Podle poměru příjmů a výdajů [státního rozpočtu](#) můžeme fiskální

politiky teoreticky rozdělit na tři typy:

1. **EXPANZIVNÍ**
2. **NEUTRÁLNÍ**
3. **RESTRIKTIVNÍ**

Typy fiskální politiky

- **Expanzivní fiskální politika**

[Veřejné výdaje](#) jsou větší než vybrané daně, takže vzniká schodek (deficit) státního rozpočtu, čímž roste státní dluh.

- **Neutrální fiskální politika**

Veřejné výdaje se rovnají vybraným daním, státní rozpočet je tudíž vyrovnaný..

- **Restriktivní fiskální politika**

Veřejné výdaje jsou menší než daně, takže se snižuje státní dluh. Restriktivní fiskální politika má smysl tehdy, má-li stát veliký [státní dluh](#); jinak by totiž znamenala, že stát vybírá zbytečně vysoké daně.

Právní hledisko

- Příjmy a výdaje státního rozpočtu
- Příjmy a výdaje rozpočtů ÚSC-obce, kraje, apod.
- Daně a poplatky, odvody
- Cla
- Ostatní příjmy veřejných peněžních fondů

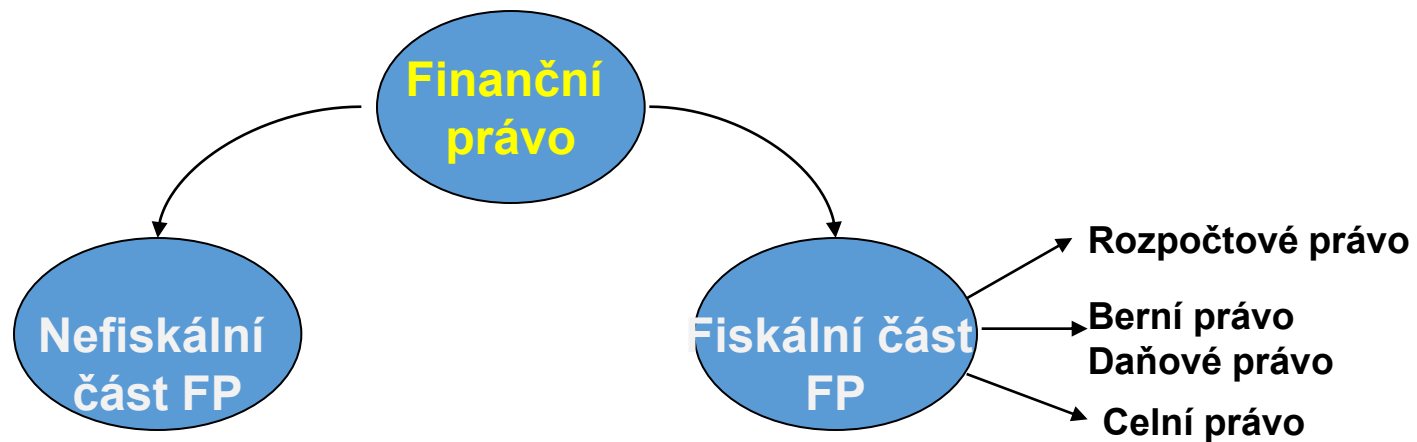
-se zabývá tzv. FISKÁLNÍ část FP

Zvláštní část FP FISKÁLNÍ

- Rozpočtové právo
- Berní právo
- Celní právo

Rozpočtové právo-pojem

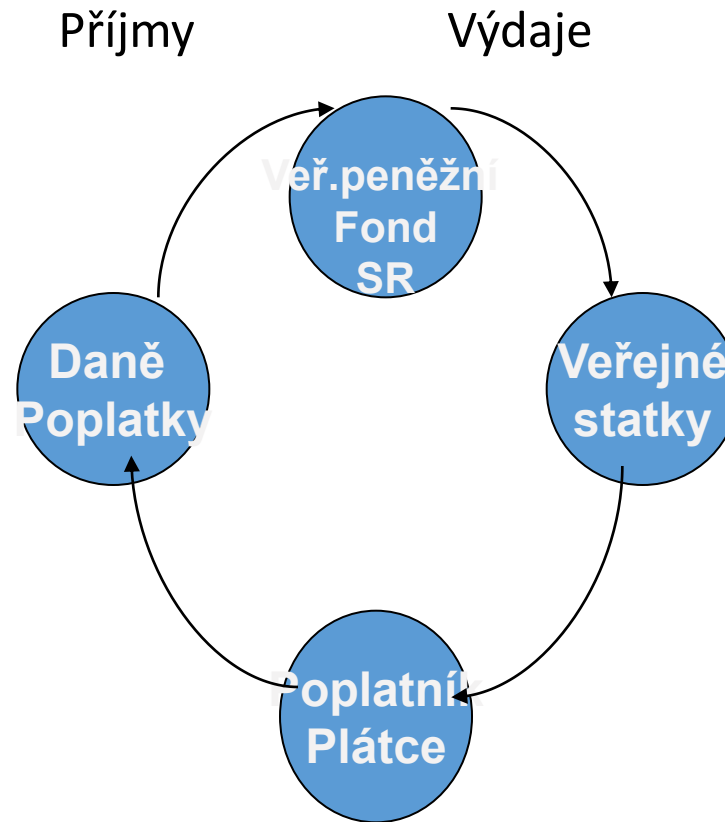
- **souhrn právních norem, které se zabývají chováním subjektů finančně právních vztahů k veřejným peněžním fondům, resp. veřejným rozpočtům**
- **souhrn finančně právních norem upravujících rozpočtovou soustavu, rozpočtový proces, každoročně státní rozpočet**

Rozpočtové právo v systému finančního práva

- V rámci fiskální části FP můžeme hovořit o tom, že ji ještě tvoří i právní úprava účetnictví, které se promítá jak do rozpočtového práva, tak především do berního - daňového práva
- Tato jednotlivá pododvětví FP spolu velmi úzce souvisí a mají úzké vazby

TOK PENĚZ

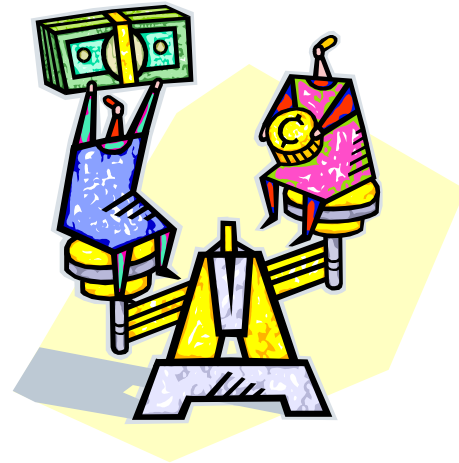

Vnitřní členění RP

- **Obecná část**
- **Zvláštní část**
- **Procesní část**

Obecná část RP

POJEM ROZPOČET

- **BUDGET**=anglické slovo, vzniklo ze starofrancouzského boulette
- V nejširším pojetí-přehled příjmů a vydání soukromého nebo veřejného hospodářství pro určité období rozpočtové období
- Definici nelze jednoznačně stanovit a to z důvodu, že rozpočet ve společnosti hraje roli hospodářskou a státoprávní
- Nejčastěji je posuzován ze stránky hospodářské

ROZPOČET z hospodářské stránky

- Číselný plán pro určité, časově omezené období, jehož náplní jsou **PŘÍJMY a VÝDAJE**
- Z historického pohledu lze rozpočet chápat jako produkt historického vývoje společnosti a její ekonomiky
- Vztah příjmů a výdajů pro určité období – časový úsek, jedná se o takový vztah, který vychází z počáteční situace(stavu) P+V a z cílové vize P+V

Malé nahlédnutí do historie rozpočetnictví

„ Bez poznání minulosti bychom nepochopili přítomnost.“

- Vznik rozpočtů je spojen s vývojem jednotlivých společensko-ekonomických formací-prvotní formy rozpočtů-otrokářská společnost-vše naturální podoba
- Starověk- Babilonie, Asýrie, Egypt, Persie, Fénicie, městské státy antického Řecka, Makedonie, otrokářský Řím- naturální podoba

Historie rozpočtnictví

- **Vznik kovových peněz** znamenal zdokonalování státního hospodářství a vedl k jejich hromadění do **státní pokladny** - Čína, Egypt, Řecko,
- **otrokářský Řím-vznik prvních poplatků – za užívání podmaněných státních území-AGER PUBLICUS**
a vznik prvních daní
 - pozemková daň(tributum soli)*
 - naturální daň z části úrody(stipendium)*
 - poplatky z řemesel a jiného podnikání(vectigalia)*

Historie rozpočtů v České republice

- **St.rozpočet dnešního typu vznikl 17. října 1863- rozpočtové řízení**
- **1867 v Ústavě první právní úprava rozpočtu jako takového**
- **Recepce zákonných norem **Rakouska-Uherska** do československého právního řádu , která byla provedena **z.č.11/1918 Sb.**, znamenal i převzetí rakouských rozpočtových norem**
- **Prosinec 1918 přijat zákon č. 95/1918 Sb., zákon o rozpočtovém provizoriu, naše první samostatná rozpočtová norma**

Rozpočty po roce 1945

- R.1945-1946 stagnace
- Struktura rozpočtů zůstala zachována do roku 1947
- Změny rozpočetnictví od **r.1948**-spojování rozpočtů **podniků(tzv. finanční plány) s rozpočty NV a ministerstev v jednom státním rozpočtu**
- **Z. č. 8/1959 Sb.**, Stanovil základní pravidla státního rozpočtu a o hospodaření s rozpočtovými prostředky
- **1970 nová pravidla-reakce na federativní stát+každá republika svoje pravidla**
- **1990- z.č. 576/1990 Sb.**, pravidla hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR, platila až do roku 2000.

Prameny rozpočtového práva

- *Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.*
- *Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů*
- *ÚZ č.347/1997 Sb., o vytvoření VÚSC*
- *Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů(rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.*

Prameny rozpočtového práva

- *Zákon č. **250/2000 Sb.**, o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. **219/2000 Sb.**, o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. **243/2000 Sb.**, o rozpočtovém určení výnosu některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů*

- Z. č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
- Z. č. 25/2017 Sb., o sběru vybraných údajů pro účely monitorování a řízení veřejných financí
- Z. č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje
- Vyhláška č. 133/2013 Sb., o stanovení rozsahu a struktury pro vypracování návrhu zákona o SR a návrhu SV SR a lhůtách pro jejich předkládání
- Vyhláška . 5/2014 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění SR, roup. StF, rozpočtů ÚSC, roz. DoSvO a roz. RegRR

Prameny rozpočtového práva

- *Zákon č. **320/2001 Sb.**, o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů.*
- *Zákon č. **128/2000 Sb.**, o obcích, ve znění pozdějších předpisů.*
- *Zákon č. **129/2000 Sb.**, o krajích, ve znění pozdějších předpisů.*
- *Zákon č. **563/1991 Sb.**, o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů*

Prameny rozpočtového práva

- *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád, v platném znění*
- *Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC, ve znění pozdějších předpisů*
- *Zákon č. 255/2012 Sb. o kontrole (kontrolní řád), vzpzd.*
- *Vyhláška č. 416/2004 Sb., kterou se provádí zák. o FK ve VS*
- *Vyhláška MF č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů*

SUBJEKTY

- 1) **STÁT- orgány státní správy**
- 2) **Orgány místní samosprávy**
- 3) **Zájmové veř. právní korporace**
- 4) **Soukromoprávní korporace**
- 5) **FO + PO**
- 6) **Speciální orgány st. správy = org. FINANČNÍ SPRÁVY-FÚ**

Rozpočtová soustava

Soustava veř. rozpočtů se člení na základě

FINANCÍ

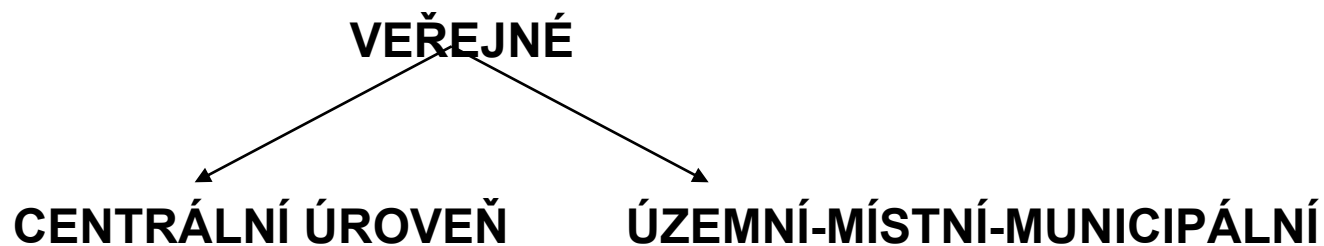
SOUKROMÉ

FO, rodiny
soudromoprávní korporace

VEŘEJNÉ

CENTRÁLNÍ ÚROVEŇ

ÚZEMNÍ-MÍSTNÍ-MUNICIPÁLNÍ

Centrální rozpočty

- Státní rozpočet
- Rozpočty státních fondů
- Rozpočet Národního fondu
- Fondy organizačních složek
- Fondy příspěvkových organizací
- Státní finanční aktiva a pasiva
- Rozpočet bezpečnostní informační služby
- Rozpočty sociálního zabezpečení

Územní rozpočty

- Rozpočty krajů
- Rozpočty obcí
- Rozpočty dobrovolných svazků obcí
- Rozpočty městských částí a městských obvodů
- Rozpočet hl. města Prahy
- Rozpočty regionálních rad reg. soudržnosti

Funkce a zásady tvorby rozpočtů

FUNKCE

- 1) Fiskální
- 2) Alokační
- 3) Redistribuční

ZÁSADY

- 1) Plánovitosti
- 2) Jednotnosti
- 3) Neúčelovosti P
- 4) Účelovosti V
- 5) Úplnosti
- 6) Reálnosti
- 7) Včasnosti
- 8) Veřejnosti
- 9) vyrovnanosti

Společné rysy veřejných rozpočtů

- 1) Právní úprava-zákony
- 2) Společná vnitřní struktura
- 3) Základní zásady v pravidlech hospodaření
- 4) Povinnost strpět kontrolní dozor
- 5) Právní ochrana před neoprávněným použitím rozpočtových prostředků
- 6) Povinnost předkládat o sobě údaje